

HEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés helyben, vidéken:
1 óra 2 K | 1 óra 2-50 K
1 évre 24 K | 1 évre 30 K

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1. Telefon 208.

Feladás szerkesztő: Hajós József.

A szocialisták

most ünneplik Marx Károly születésének 100-ik évfordulóját. Marx atya porosz tisztviselő volt, ki a zsidó vallásról 1824. évben tért át családostul a protestánsra. Egyetemi tanulmányainak elvégzése után Marx újágot alapított, melyet a kormány egy év múlva bezűntetett. Ekkor Párisba ment, de kiutasították. Kölnbe egy új lapot adott ki, melyet ismét beállították s Marxot kiutasították. Párisban másodszer is ez a sors érte. 1849-ben állandóan Londonban telepedett le. Tanítványa és barátja Liebig *knecht* közreműködésével 1849. évben megalapította a szociáldemokratamunkáspártot. Később a közszereplést elhagyva, tanulmányaival foglalkozott. A *töke* című művében dolgozott.

Marx inkább bölcselkedő volt, mint agitátor. Mély és élesen látó kritikus esme, gúnyos, kötekedő, türelmellen temperamentum, ezért kevesen ragaszkodtak hozzá. Nem volt eredeti zseni, a franciák üttérésen indult, aztan Hegel, Darwin és Feuerbach a mesterei. Tudományosan igyekezett kimutatni, hogy *egyedüli értékterő a munka*. Tana az u. n. *marxizmus*. A történelmi anyagviségen épül fel és szorosán összefügg az osztályharc elméletével.

Tiszteletreméltó jellemvonása Marxnak, hogy a nyomorgó s elnyomott emberek iránt nagy részvéttel volt. Túlszétlen látta a társadalmi bajokat s ezért a magasabb osztályok iránt igazságtalan lett.

Tanításának legnagyobb hibája az anyagviség. Marx a lelket, a vallás felemelő értékeit nem becülte, túlsán azért is, mert a kereszténységet rosszul ismerte. Hegel, Darwin és Feuerbach eszméi és az angol agnoszticizmus kiölték az örök igazságok iránti érzékét.

Marx a tökére szülő főművében teljes elmével bizonyítja, hogy az egyes tökések magántulajdonára épített társadalmi rendet a *tultermelés* meg fogja buktatni. Így majd a polgárok helyébe proletárok lépnek, ezek kiszajátják a tökét, a termelőeszközöket az állam kezében összpontosítják, megalkotják a *kommünista* új rendet. Mint tudós azt tanította, hogy az az általakulás a történelmi fejlődés törvénye szerint magától bekövetkezik; — de mint agitátor azt hirdette, hogy az általakulás lassu fnyamadt forrdsalmi eszközökkel is kell stettetni.

Marx eszméit máig már agyon kultizálták. A revizionista marxisták a mesterük némely tani

tásának tarthatatlanságát vallják, mert nemcsak logikai hibák, de az újabb történet események is tarthatatlanságukat bizonyítják.

Nersze a magyar szociáldemokraták is Marx-tól tanultak, de rosszul. Nem a tudományos megfontolásokkal kezdtek, nem eszméet teremttek, hogy azokat megvalósítsák, hanem politikai izgatással kezdték, nagyokat ültettek, elégedetlen elemeket csoportosítottak s hirtelen akarták az új rendet, mely csak az anyagi megélhetéssel törődik, a lélek, a vallás, az — „magánügy”. De csak elméletben magánügy, praktice pedig guonyoják és üdözik a vallást. A gondolkodó jobbberzésű emberek főleg azért idegenkednek a szoc. demokráciától, mert észreveszik benne az anyagviség ridég ürességét és mert egyszerűllennek tartják, hogy a „jobb megélhetési” igérő tábor a vallás mellözésével az embert az élet értelmelanségének tudatára neveli és a céltalan szeszvedések utján át a buta megsemmisülésbe üldözi. Találónan írja egyik nagy gondolkodó: „A feladat itt most az, hogy összezuzzák a kapitalista világot ha kell ökölöl, ha kell tömeges vallástalansággal is. Ezt az állampártot talasan állítják; de nem mondják, hogy ily körölmények közt „a vallás magánügy”; az nem áll; ellenkezöleg azt kell vallanoki, hogy a vallástalanság olv és közügy”.

Magyar szocialista, akinek a keresztény vallást támadó *Népszava* a hivatalos lapja, nem is mondhatja komolyan, hogy ök a „vallást nem támadják”. Ha pedig mégis mondja akkor megérdemli a kökier jelzőt, még ha nem azonosítja is magát a *Népszava* keresztényellenes elveivel. Ha pedig ismeri valaki a marxizmus anyagviségét és a hivatalos lapjuk (*Népszava*) vallás elleni támadásait s a tömegnek mégis azt mondja, hogy ök nem támadják a vallást, — az ilyen agitáló nem kökier hanem *népszáló*.

Marx életrevaló eszméit a demagógia és az anyagviség kompromittálják.

A szónok, az író, mikor propagandát csinál eszméjének, akaratlanul is mindig nagyit és túloz; ha azután a józan kritika lefejtí művéből a salakot és megrostálja az ércet; megmarad az ami maradandó értékű és az emberiség fejlődésének jamaragzója. Ha azonban a demagógia veti róá magát az új eszmékre hogy a felszított tömegörillet utján maguknak emeljenek talapzatot, — akkor magya a mester sem lesz képes többé

meglékezni a szellemeket, a meyeket felidézni. Így járt Marx is!

Marx mint a központi főtanács elnöke, kénytelen volt ki. közösiteni az anarchista Bakunint szintügy mint az amerikai „Szabadszerelm nő szövetség”-et (1872), de a megindult lavinát utjában meg nem állíthatta. Aik semmiféle rendet, semmiféle tekintélyt elismerni nem hajlandók; a központi főtanácsot sem respektálhatták többé s azt az 1873-ki gazfi kongresszuson egyszerűen elcsapták. Marx kénytelen volt a közléstől teljesen visszavonulni s mindenkitől elhagyatva halt meg.

Ma pedig a Jakobinusok utóda, Bakunin hívei s a szabad szerelm hirdetői és a torradalmi szociáldemokraták áldoznak az általuk elcsapott mester emlékének, dicsölik azt, akit nem jól ismernek, kinek tanításából azt ragadták ki, hogy „minden tulajdon rablás”, s kit ma, ha élne, talán mint reakciós áruló meg is köveznének.

Munkások! Teatörök! Marx emléktünnepén vessétek fel magatoknak a kérdést, nem volna-e jobb, ha megpróbálátok a saját szemetekkel látni? Nem volna-e célszerűbb Kettelér, Geiswein stb. műveit olvasgatni mint a Népszavát és egyéb *Bohémán* *Örökös* *Künni* stb. fölé hecciratokat? Nem volna-e okosabb; meghallgatni a vörös vezérek által gyűlöletessé tett keresztény szocialistákat is és azután magatoknak formálni véleményet, — mint vakon beugrani minden uszításnak?

Keressetek a jogos munkabért az emberhez méltó megélhetést de ne hagyjátok magatokat elámitani azzal a kijelentéssel, hogy a vörös szocialistáknál a vallás magánügy. —*lós.*

II. IREK.

— A főgimnázium jótékony-célú hangversenye szombaton fényesen sikerült. A dísztermet előkelő közönség töltötte meg. Különösen hatásos volt a „Szól a harang” című harciéri jelenet, melyhez a diszleteket — egy mely távlatu havas harciéri tájképet — *Philipp* rajzánár festette tanítványival. A szereplő ifjak valamennyien szép lelkű kiáradását adták a hallgatóságnak. Mi, akik élveztük a kiváló tanintézet magas nivójú hangversenyét, hálánkat fejezzük ki az intézet tanári karának, különösen a zenét és éneket vezető szenális művésznöknek:

Námessy, Medárdnak és a festőművész Philip tanárnak. A szülők most is abban a meggyözdésben erősödtek, hogy amíg a város tanuló ifjúságának ilyen lelket nemisítő pedagógusai vannak, addig nyugodtan bizhatják reájuk az ifjakat.

— Személyi hír. Megyéspüspök urunk vasárnap látogatást tett Vereben. verebi Vég Jánosnál, Vereb öszöreg földesuránál. A szazegy éves aggyastyary aránylag jól érzi magát. A kis kézi koscsiból, melyben többször körülkölajtja magát a kastély parkjában, jó kedvvel magyarázta Megyéspüspök Urunknak a fákat, meyekhez egy-egy történetet fűződik. Ereje most már természetesen felünlöbben hanyallik, hogy mint a mécs végre is egyszer kialudjék.

— Személyi hír. Tréfán Leonard, az erdélyi szentferanrendi tartomány főnöke a randi főhatóságtól kapott megbízás alapján hivatalos körúljában a helybelli felencrendi zárda meg látogatása céljából városunkba érkezett. Ugyanő fog elnökölni a marianus ferenceseknek ez év július 5-én Pozsonyban megtartandó nagygyűlése után is.

— Az Öltáregysüel választmányi ülése e hó 7-én, kedden délután 4 órakor (nem 3 órakor) lesz.

— Az új cipőrendelet a tanácshoz. A városi tanács ma délelőlt foglalkozott a kormány által kiadott rendelettel, mely a hallatlan cipőszorának lesz hiválva végtelmi. A rendelet végrehajtásának előkészítésére a tanács egy bizottságot küldött ki, amelynek tagjai lettek: dr. Kerekes Lajos főjegyző, Sággy Lajos rendőrfőkapitány és Maros István főszámvévo. A munkálataikat a bizottság mindjárt meg is kezdte. Egy egész új irodát kell szervezni, melyhez egyenlőre öt irodai alkalmazottat kéresnek.

— Egy világra szóló találányt lesz alkalmá városunk hölgyközönségének kedd, szerda, csütörtök, péntek és szombat délután pont 5 órakor a Magyar Király szálloda éttermében megtekinteni, melyet a tulajdonos díjlanul mutat be. Az „Aspirator” léghűtőgéppel, mely egy óra alatt egy napi mosást végez, negyeddannyi szappan és fűzőanyag kell hozzá. Kiméli a ruhát és a kezeket, mivel a légnymás sajjolja ki a szennyező anyagot. Ára 50 korona. Össze nem tévesztendő az eddig használatban levő mosógépekkel. Kivátrá házaknál is végez próbamostást vételkölteletelenség nélkül. Az egyádrusítás Székesfehérvár és vidékére átvethető.

